

Scéim Teanga
Chomhairle Contae Mhaigh Eo
2019-2022
Faoi Alt 15 d’Acht na dTeangacha
Oifigiúla 2003

Clár

Cuid 1 **Réamhrá agus Cúlra**

1.1 Réamhrá agus Cúlra	4
1.2 An Ghaeilge i gContae Mhaigh Eo	4
1.3 Réiteach na Scéime Teanga	5
1.4 Ábhar na Scéime Teanga	5
1.5 Dáta Tosaigh na Scéime Teanga	5
1.6 Léargas ar Chomhairle Contae Mhaigh Eo	5
1.7 Custaiméirí agus Cliaint	6
1.8 Measúnú ar Sheirbhísí Reatha trí Ghaeilge	7

Cuid 2 **Soláthar Seirbhísí/Gníomhaíochtaí na Comhairle**

2.1 Modhanna Cumarsáide leis an bPobal	8
2.2 Cumarsáid Scríofa	8
2.2.1 Bróisiúir, Bileoga Eolais & Foirmeacha Iarratais	8
2.2.2 Foilseacháin	8
2.2.3 Preaseisiúintí	9
2.2.4 Suíomh Idirlín	9
2.2.5 Fógraí	9
2.3 Cumarsáid ó Bhéal	9
2.3.1 Fáiltiú/Lasc-chlár	9
2.3.2 Cruinnithe Poiblí	10

Cuid 3 **Achoimre ar Sheirbhísí/Gníomhaíochtaí na Rannóg**

3.1 Teanga Oibre gach Rannóg	10
3.1.1 Rannóga a chuireann Seirbhísí ar fáil trí Ghaeilge	10
3.1.2 Rannóga a chuireann Seirbhísí dátheangacha ar fáil	11
3.1.3 Rannóga a chuireann Seirbhísí ar fáil trí Bhéarla amháin	11

Cuid 4

Feabhas ar Sheirbhísí a chuirtear ar fáil go dátheangach

4.1 Polasaí Ginearálta	11
4.1.1 Feasacht an Phobail	11
4.1.2 Feasacht na Foirne	12
4.2 Teicneolaíocht Faisnéise	12
4.3 Earcú & Socrúchán	13
4.4 Oiliúint & Forbairt	13
4.4.1 Acmhainní agus Tacaíocht Teanga	14
4.5 An Ghaeltacht	14
4.6 Gaelscoileanna & Eagraíochtaí Eile Gaeilge agus Gaeltachta	15

Cuid 5

Monatóireacht, Athbhreithniú & Poiblíocht ar an Scéim Chomhaontaithe

5.1 Monatóireacht & Athbhreithniú	15
5.2 Poiblíocht ar an Scéim Chomhaontaithe	16

Cuid 1

1.1 Réamhrá agus Cúlra

D'ullmhaigh Comhairle Contae Mhaigh Eo an scéim seo de réir Alt 15 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003. Is í seo an tríú scéim a d'ullmhaigh Comhairle Contae Mhaigh Eo.

Forálann Alt 15 d'ullmhú scéim reachtúil ag comhlachtaí poiblí ag tabhairt mionsonraí faoi na seirbhísí a sholáthróidh siad:

- trí mheán na Gaeilge;
- trí mheán an Bhéarla; agus
- trí mheán na Gaeilge agus an Bhéarla;

agus na bearta a ghlacfar lena chinntiú go ndéanfar aon seirbhís nach soláthraítear trí mheán na Gaeilge a chur ar fáil laistigh d'fhráma ama chomhaontaithe.

Aithníonn Comhairle Contae Mhaigh Eo go bhfuil sé de cheart ag ár gcustaiméirí agus ag an bpobal a rogha de Bhéarla nó Gaeilge a úsáid agus iad ag déileáil linn, agus go bhfreastlófar orthu sa teanga sin. Tá sé ar cheann de na príomhchuspóirí ag an scéim teanga seo ná a chinntiú go mbeidh seirbhísí poiblí á gcur ar fáil ar chaighdeán níos airde trí mheán na Gaeilge.

1.2 An Ghaeilge i gContae Mhaigh Eo

Is é Contae Mhaigh Eo an tríú contae is mó in Éirinn, ina bhfuil trí cheantar Gaeltachta, roinnt pobail oileáin, imeallbhard de bheagnach 1,168 gciliméadar agus daonra de 130,425. Tá cónaí ar 7.70% den daonra seo i nGaeltachtaí Mhaigh Eo; Acaill, Iorras agus Tuar Mhic Éadaigh. Tá Gaeilge ag 43.90% de dhaonra an chontae.

De réir staitisticí 2018 ó education.ie, tá 6 naíonra, 23 bhunscoil agus 3 mheánscoil suite i nGaeltachtaí Mhaigh Eo, mar aon le 4 Ghaelscoil agus 6 naíonra lonnaithe lasmuigh de na Gaeltachtaí. Tá go leor fiontair agus féilte ag feidhmiú trí Ghaeilge sa chontae; Scoil Acla, Coláiste Uisce, Ceol na Locha, Coláiste Mhuigh Eo, Coláiste Néifinn, agus Coláiste Acla ina measc.

Tá pobal bríomhar Gaeilge i gContae Mhaigh Eo a thugann tacaíocht do ghníomhaíochtaí na n-eagraíochtaí Gaeilge agus cultúir ar fud an chontae agus áirítear orthu sin Coiste Forbartha Thuar Mhic Éadaigh, Comhar Dún Chaocháin, Comhar Deirbhile, Comhlacht Forbartha Áitiúil Acla, Conradh na Gaeilge, Comhaltas Ceoltóirí Éireann agus Gnó Mhaigh Eo.

Is fianaise é an rath iontach atá faoi na heagraíochtaí seo ar an spéis atá ag an bpobal sa Ghaeilge agus sna hiarrachtaí atá á ndéanamh acu an teanga a choinneáil breá láidir i gContae Mhaigh Eo, agus tá sé i gceist ag Comhairle Contae Mhaigh Eo forbairt a dhéanamh ar na hiarrachtaí sin agus tacú leo.

Tuigeann Comhairle Contae Mhaigh na dúshlán mhóra atá ann d'inmharthanacht na Gaeilge mar theanga phobail i nGaeltachtaí Mhaigh Eo, agus tá sí tiomanta don Ghaeltacht a chaomhnú agus a fhorbairt.

1.3 Réiteach na Scéime

Réitíodh an scéim seo de réir treoirlínte faoi Alt 12 d’Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 a d’eisigh an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta. D’fhoilsigh Comhairle Contae Mhaigh Eo fógra faoi Alt 15 den Acht ag cuardach aighneachtaí ó pháirtithe leasmhara maidir le réiteach na dréachtscéime. Foilsíodh an fógra ar Tuairisc.ie agus seoladh ar ríomhphost chuig an liosta seachadta seachtrach atá acu. Rinne Comhairle Contae Mhaigh Eo suirbhé inmheánach ar chumas agus toilteanas na foirne déileáil le custaiméirí trí mheán na Gaeilge.

Tá Comhairle Contae Mhaigh Eo thar a bheith buíoch de chuile dhuine agus eagraíocht a chuir an stró orthu féin aighneacht a chur faoinár mbráid agus a bheith rannpháirteach i réiteach na scéime seo. Cuireadh na tuairimí léirithe sna haighneachtaí san áireamh agus an scéim seo á réiteach.

1.4 Ábhar na Scéime Teanga

Is é bunchuspóir an Achta ná a chinntiú go mbeidh infhaighteacht níos fearr, agus caighdeán níos airde, ar sheirbhísí poiblí trí Ghaeilge. Tógann an scéim seo ar an dul chun cinn a baineadh amach ar fud na heagraíochta ó cuireadh an dara scéim i bhfeidhm. Leagann sí amach gealltanais thar ceann Chomhairle Contae Mhaigh Eo agus a foirne d’fhonn raon na seirbhísí atá ar fáil trí mheán na Gaeilge faoi láthair a fhorbairt agus sainaitníonn sí réimsí le feabhsú amach anseo.

1.5 Dáta Tosaigh na Scéime Teanga

Tá an scéim seo dearbhaithe ag an Aire Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta agus beidh feidhm léi ó 18 Feabhra 2019 ar feadh thréimhse trí bliana ón dáta sin nó go mbeidh scéim nua deimhnithe ag an Aire de bhua Alt 15 den Acht, pé acu is déanaí.

1.6 Léargas ar Chomhairle Contae Mhaigh Eo

Cuireann Comhairle Contae Mhaigh Eo an réimse seirbhísí thíosluaite ar fáil. Tá an Príomhfheidhmeannach freagrach as riaradh Chomhairle Contae Mhaigh Eo.

Ráiteas Misin

Leas agus caighdeán beatha mhuintir agus phobail Chontae Mhaigh Eo a fheabhsú, agus cur le tarraingteacht an Chontae mar áit chun cónaí ann, oibriú ann, cuairt a thabhairt air, infheistíocht a dhéanamh ann agus taitneamh a bhaint as.

Fís

Contae atá Inbhuanaithe, Cuimsitheach, Rathúil agus Bródúil.

Cuireann Comhairle Contae Mhaigh Eo an iliomad seirbhísí ar fáil a mbíonn tionchar acu ar shaol gach saoránaigh sa chontae. Is féidir na seirbhísí a chuireann Comhairle Contae Mhaigh Eo ar fáil a bhriseadh síos in ocht gclárghrúpa:

- Tithíocht agus Tógáil
- Iompar agus Sábháilteacht ar Bhóithre
- Seirbhísí Uisce
- Bainistiú Forbartha
- Seirbhísí Comhshaoil
- Caitheamh Aimsire agus Áiseanna
- Talmhaíocht, Oideachas, Sláinte agus Leas
- Seirbhísí eile Ilghnéitheacha

1.7 Custaiméirí agus Cliaint

Freastlaíonn an Chomhairle go príomha ar phobal Chontae Mhaigh Eo, ina raibh 130,425 duine in 2016. Tá cónaí ar 7.70% den daonra seo i nGaeltachtaí an chontae: Acaill, Iorras agus Tuar Mhic Éadaigh. Tá Gaeilge ag 43.90% de dhaonra an chontae.

Ina theannta sin bíonn Comhairle Contae Mhaigh Eo ag obair agus i dteagmháil leis na heagraíochtaí agus na grúpaí seo a leanas:

- An tAire agus an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil
- An tAire agus an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta
- Ranna Rialtais agus Oifigí Aireachta eile
- Grúpaí pobail áitiúla
- Údarás na Gaeltachta
- Gníomhaireachtaí eile Stáit
- Comhpháirtithe Sóisialta
- Údarás Áitiúla agus Réigiúnacha Eile
- Eagrais de chuid an Aontais Eorpaigh
- Grúpaí LEADER
- Soláthróirí Seirbhíse san Earnáil Phríobháideach
- Gnólachtaí áitiúla

1.8 Measúnú ar Sheirbhísí Reatha trí mheán na Gaeilge

Déanann an scéim seo, an tríú scéim, tuilleadh forbartha ar raon na seirbhísí atá ar fáil trí Ghaeilge. Sainithnítear i gcorp na scéime na réimsí seirbhíse de chuid Chomhairle Contae Mhaigh Eo atá le feabhsú amach anseo. Tá tiomantas sa scéim chun measúnú leanúnach a dhéanamh ar an éileamh ar sheirbhísí trí mheán na Gaeilge chun a chinntiú go leanann an Chomhairle ar aghaidh ag freastal ar an éileamh seo ar bhonn réamhghníomhach, pleanáilte, agus soiléir. Leanfaidh Comhairle Contae Mhaigh Eo ag cur chun cinn na Gaeilge laistigh den eagraíocht, déanfar gach dícheall an t-éileamh ar sheirbhísí trí Ghaeilge a mhéadú agus déanfar

monatóireacht ar líon na bhfiosrúchán agus na n-iarratas a fhaightear ar sheirbhísí trí mheán na Gaeilge.

- Ba fhoirse thábhachtach thagartha i réiteach na scéime seo í an Chairt Chustaiméirí a ghlac Comhairle Contae Mhaigh Eo i mí na Nollag 2014. Leagann Cairt Chustaiméirí Chomhairle Contae Mhaigh Eo amach an chaoi a ndéileálann an eagraíocht iomlán leis an bpobal agus leagtar amach na seirbhísí a d'fhéadfadh an pobal a bheith ag súil leo.
- Tá an fhoireann fíor-thábhachtach sa phróiseas seo chomh maith agus rinneadh suirbhé foirne mar chuid de réiteach na scéime seo. Braitheann an soláthar seirbhísí trí mheán na Gaeilge go mór mór ar rannpháirtíocht fairsing foirne.
- Thug 69% de na daoine a ghlac páirt i suirbhé foirne Chomhairle Contae Mhaigh Eo le fios gur mhaith leo an deis a bheith acu seirbhísí a chur ar fáil i nGaeilge. De réir an tsuirbhé chéanna, tá an t-éileamh ar sheirbhísí i nGaeilge sách íseal nuair a áirítear go bhfuil 7.70% de dhaonra an Chontae ina gcónaí sa Ghaeltacht. De réir aighneachtaí faighte ó eagraíochtaí, tá géarghá le leibhéal na feasachta i measc an phobail a ardú go bhfuil seirbhísí i nGaeilge ar fáil, agus go gcuirfear, de réir a chéile, leis an éileamh ar sheirbhísí trí mheán na Gaeilge dá bharr.
- De réir Acht na Gaeltachta, 2012, ní mór do gach contae Gaeltachta Plean Teanga a ullmhú chun labhairt na Gaeilge sa teaghlach, ar scoil, sa phobal, go sóisialta, i mbun caitheamh aimsire agus i mbun gnó a éascú agus a spreagadh. Tá Gaeltachtaí Mhaigh Eo roinnte i dtrí limistéar pleanála teanga ar leith: (i) Maigh Eo Thuaidh (Iorras) (ii) Maigh Eo Thiar (Acaill) (iii) Tuar Mhic Éadaigh atá curtha in éineacht le Dúiche Sheoigheach i gCo. na Gaillimhe. Tá scéimeanna teanga a n-ullmhú faoi láthair ag pobail i nGaeltachtaí Mhaigh Eo. Is mór an tionchar cultúrtha agus geilleagrach a imríonn an Ghaeltacht ar na bailte a dhéanann freastal uirthi. Bíonn tionchar suntasach chomh maith céanna ag na bailte sin ar an nGaeltacht féin. Faoi Acht na Gaeltachta 2012, tugtar Bailte Seirbhíse Gaeltachta ar na bailte sin atá suite i Limistéir Pleanála Teanga Ghaeltachta nó taobh leo agus a bhfuil ról suntasach acu maidir le seirbhísí poiblí, saoraidí áineasa, sóisialta agus tráchtála a sholáthar do na limistéir sin. Tar éis próiseas comhairliúcháin a eagrú ar an ábhar seo i samhradh 2014, seo a leanas an liosta bailte a d'fhéadfadh a bheith aitheanta mar Bhailte Seirbhíse Gaeltachta i gContae Mhaigh Eo: Béal an Mhuirthead, Caisleán an Bharraigh agus Baile an Róba. D'fhógair Príomh-Aoire an Rialtais agus an tAire Stáit don Ghaeilge, don Ghaeltacht agus do na hOileáin, Joe McHugh T.D., ar an 9 Iúil 2018 go bhfuil sé beartaithe plean teanga cuimsitheach a ullmhú agus a fheidhmiú do Chaisleán an Bharraigh. Slat tomhais a bheidh iontu seo don mhéid tacaíochta a theastaíonn ó na Gaeltachtaí ó Chomhairle Contae Mhaigh Eo.

Cuid 2

Soláthar Seirbhísí/Gníomhaíochtaí na Comhairle

Is í bunchuspóir na scéime seo ná a chinntiú go gcuirfear níos mó seirbhísí poiblí ar fáil i nGaeilge agus ar chaighdeán níos airde.

2.1 Modhanna Cumarsáide leis an bPobal

Áirítear ar na modhanna cumarsáide seo:

- Broisiúir, Bileoga Eolais & Foirmeacha Iarratais
- Foilseacháin
- Preaseisiúintí
- Suíomh Idirlín
- Fógraí
- Na meáin shóisialta

2.2 Cumarsáid Scríofa

2.2.1 Bróisiúir, Bileoga Eolais & Foirmeacha Iarratais

- Tá bileoga eolais agus foirmeacha iarratais á n-eisiúint go hiomlán dátheangach taobh istigh d'aon chlúdach amháin, ach amháin sa chás nach bhfuil sé seo indéanta mar gheall ar mhéid, nádúr, nó leagan amach an ábhair.
- Sa chás nach bhfuil sé indéanta bileoga agus foirmeacha iarratais atá ann cheana féin a phriontáil go dátheangach mar gheall ar mhéid, nádúr, nó leagan amach an ábhair, cuirfear ráiteas leis an leagan Béarla á chur in iúl go bhfuil leagan Gaeilge ar fáil.
- Leanfar le foirmeacha iarratais agus cáipéisí gaolmhara a chur ar fáil ar an suíomh idirlín sa dá theanga oifigiúla, le híoslódáil uaidh nó le leagan isteach ar líne.

I gcás bróisiúir, bileoga eolais agus foirmeacha iarratais atá eisithe ag forais eile, iarrfar orthu go dícheallach leagan dátheangach a chur ar fáil.

2.2.2 Foilseacháin

- Eiseofar cáipéisí atá ar fáil i nGaeilge agus i mBéarla le chéile taobh istigh d'aon chlúdach amháin, ach amháin sa chás nach bhfuil sé seo indéanta mar gheall ar mhéid, nádúr, nó leagan amach an ábhair.
- Go ginearálta, foilseofar Tuarascálacha Bliantúla, Ráitis Bhuiséid, Pleananna agus Doiciméid Bheartais mar chomhaid PDF ar an suíomh idirlín nó ar CD ROM i dtreo costais phriontála nach bhfuil riachtanach a sheachaint agus ionas gur féidir iad a eisiúint go comhuaineach i nGaeilge agus i mBéarla agus taobh istigh d'aon chlúdach amháin.

2.2.3 Preaseisiúintí

- Cuirtear preaseisiúintí a bhaineann le himeachtaí ag tarlú i nGaeltachtaí Mhaigh Eo agus/nó le pobail na Gaeilge ar fáil go dátheangach agus dáiltear ar na meáin Ghaeilge agus Bhéarla iad. Déanfar gach iarracht é seo a dhéanamh go comhuaineach.
- Leanfar leis an nós go mbíonn gach preaseisiúint eile ar fáil go dátheangach.

2.2.4 Suíomh Idirlín

- Ag tógáil ar spriocanna na scéime a chuaigh roimhe seo, tá tuairim is 95% d'ábhar buan www.mayococo.ie dátheangach anois. Cuirfear ábhar ar leith, cáipéisí teicniúla srl. ar fáil i mBéarla amháin ar an suíomh idirlín. D'fhéadfaí óráidí, cur i láthair srl. a fhoilsiú sa teanga inar cuireadh i láthair iad.
- Tá an seoladh gréasáin www.cocomhaigheo.ie beo anois agus é nasctha leis an leagan Gaeilge de leathanach baile shuíomh idirlín Chomhairle Contae Mhaigh Eo.
- I dtreo riachtanais inrochtana a chomhlíonadh cuirfear leaganacha aonteangacha amháin de cháipéisí áirithe ar fáil ar an suíomh idirlín sa chaoi go mbeidh siad comhoiriúnach le léitheoirí scáileáin.

2.2.5 Fógraí

- Cé nach bhfuil dualgas ar Chomhairle Contae Mhaigh Eo fógraí a fhoilsiú go dátheangach, leanfaimid orainn ag foilsiú cuid dár bhfógraí go dátheangach nuair a mheastar cuí é.
- I gcásanna eile, féadfar an ráiteas a leanas a chur leis an bhfógra “Cuirimid fáilte roimh chomhfhreagras i nGaeilge” le cur in iúl go gcuireann Comhairle Contae Mhaigh Eo fáilte roimh chomhfhreagras i nGaeilge.

2.3 Cumarsáid ó Bhéal

2.3.1 Fáiltiú/Lasc-chlár

- Is iad baill foirne na n-oifigí fáilte/an lasc-chláir an chéad phointe teagmhála leis an bpobal. Tá sé mar pholasaí ag Comhairle Contae Mhaigh Eo a chinntiú go mbeidh Cleachtais um Sheirbhís Ardchaighdeán do Chustaiméirí curtha i bhfeidhm sa réimse seo. Is éard atá i gceist leis seo ná:
 - go bhfuil foireann na n-oifigí fáilte/an lasc-chláir in ann ainm na Comhairle a thabhairt i nGaeilge, agus
 - go bhfuil siad eolach ar na beannachtaí bunúsacha Gaeilge, ar a laghad. Tá socruithe i bhfeidhm chun a chinntiú go gcuirfear an pobal i dteagmháil, gan mhoill, leis an oifig nó leis an oifigeach atá freagrach as an tseirbhís atá uathu a sholáthar trí Ghaeilge, más ann dó.
 - Beidh fógraí ar taispeáint sna príomhoifigí fáilte agus ag na cuntair phoiblí i ngach aon rannóg ag cur fáilte roimh an bpobal Gaeilge a úsáid, agus foilseofar ar an inlíon ainmneacha na mball foirne i ngach rannóg atá in ann agus toilteanach

seirbhís trí mheán na Gaeilge a chur ar fáil.

2.3.2 Cruinnithe Poiblí

- Tá iarrachtaí déanta gné den dátheangachas a chur i bhfeidhm i ngach cruinniú den Chomhairle agus i gcruinnithe poiblí ar fud an chontae.
- Fáilteofar roimh ionchur ón bpobal i mBéarla nó i nGaeilge ag cruinnithe a eagraíonn an Chomhairle leis an bpobal.
- Tá gné den dátheangachas curtha i bhfeidhm in imeachtaí poiblí go léir mar chuid d'iarrachtaí Chomhairle Contae Mhaigh Eo an Ghaeilge a chur chun cinn go dearfach sa phobal.
- Tá urlabhra údarásach ar fáil chun ráitis agus agallaimh (mar is cuí) a thabhairt do na meáin Ghaeilge.

Cuid 3

Achoimre ar Sheirbhísí/Gníomhaíochtaí na Rannóg

Tugann an chuid seo sonraí ar na seirbhísí atá ar fáil trí Ghaeilge agus trí Bhéarla sna rannóga agus oifigí éagsúla de chuid Chomhairle Contae Mhaigh Eo.

3.1 Teanga Oibre gach Rannóg

3.1.1 Rannóga a chuireann seirbhísí ar fáil trí Ghaeilge

Oifigeach Forbartha Gaeilge

- Tá Oifig Gaeilge seanbhunaithe i gComhairle Contae Mhaigh Eo, a chuimsíonn Oifigeach Forbartha Gaeilge lánaimseartha agus seirbhísí tacaíochta.
- Is iad dualgais Oifigeach Forbartha na Gaeilge ná úsáid na Gaeilge sa chontae a chothú agus a chur chun cinn, agus polasaí dátheangach Chomhairle Contae Mhaigh Eo a fhorbairt lena chinntiú go bhfuil an pobal in ann a rogha teanga oifigiúil a úsáid agus iad i mbun gnó leis an gComhairle.
- Is trí mheán na Gaeilge a dhéanann an tOifigeach Forbartha Gaeilge a c(h)uid oibre agus a chuirtear seirbhísí ar fáil, ach amháin nuair a iarrtar seirbhís trí mheán an Bhéarla.
- Ó cuireadh an dara scéim teanga i bhfeidhm, tá tionscnaimh nua curtha ar bun ag Oifig Gaeilge Chomhairle Contae Mhaigh Eo chun an Ghaeilge a spreagadh i measc an phobail. Áirítear ar na tionscnaimh sin imeachtaí eagraithe i gcomhpháirt le Conradh na Gaeilge le haghaidh Sheachtain na Gaeilge, Lá Spraoi Teaghlaigh trí Ghaeilge, Pop-up Gaeltachtaí, parkrun, Ceiliúradh Ghaeltachtaí Mhaigh Eo ar Lá Mhaigh Eo, agus tuilleadh nach iad.
- Tá dlúthcheangal idir muintir Mhaigh Eo agus a diaspóra. Le blianta beaga anuas, tá tréaniarracht déanta ag Comhairle Contae Mhaigh Eo teagmháil a dhéanamh agus caidreamh a fhorbairt lena diaspóra ar fud an domhain, á spreagadh le bheith páirteach i gceiliúradh agus i bhforbairt Chontae Mhaigh Eo. Tá Comhairle Contae Mhaigh Eo ag obair i gcomhpháirt le Cumann na Gaeltachta i gCeanada le blianta

anuas chun Tumsheachtain i nGaeltacht an Oileáin Úir i gceantar Tamworth/Erinsville i gCeanada a chur ar fáil.

- Tá roinnt rannóg/oifigí in ann a gcuid seirbhísí a chur ar fáil trí mheán na Gaeilge anois, agus táimid ag súil le cur leis an líon seo faoi dheireadh na scéime. Tá sé mar chuspóir againn go mbeidh gach oifig agus leabharlann lonnaithe sa Ghaeltacht ag obair trí mheán na Gaeilge faoi dheireadh na scéime seo.
- Tá sé mar chuspóir againn go gcuirfear seirbhís dhátheangach ar fáil i ngach rannóg agus oifig de chuid Chomhairle Contae Mhaigh Eo le linn shaolré na scéime seo.

3.1.2 Rannóga a chuireann seirbhísí dátheangacha ar fáil

- Tá an Oifig Ceantair agus an Leabharlann i mBéal an Mhuirthead, chomh maith le Leabharlann Acla, in ann a gcuid seirbhísí a chur ar fáil go dátheangach anois.

3.1.3 Rannóga a chuireann seirbhísí ar fáil trí Bhéarla amháin

- Cuireann an chuid is mó de na rannóga a gcuid seirbhísí ar fáil trí mheán an Bhéarla amháin. Tá cur síos ar ghealltanais Chomhairle Contae Mhaigh Eo maidir leis an bhfeabhas a chuirfear ar raon agus leibhéal na seirbhísí dátheangacha le linn shaolré na scéime leagtha amach i gCuid 4 den scéim seo.

Cuid 4

Feabhas ar sheirbhísí a chuirtear ar fáil go dátheangach

4.1 Polasaí Ginearálta

Tá Comhairle Contae Mhaigh Eo tiomanta do leordhóthanach foirne a bheidh in ann seirbhís a chur ar fáil trí mheán na Gaeilge a lonnú i ngach aon rannóg de chuid na Comhairle a bhíonn ag déileáil leis an bpobal go rialta.

Is í an phríomhchuspóir aige seo ná atmaisféar an dátheangachais a chruthú agus a chothú taobh istigh de gach rannóg den Chomhairle ionas go mbraithfidh na custaiméirí a labhraíonn Gaeilge go gcuirfear fáilte roimh ghnó trí Ghaeilge, go spreagfar iad chun a dhéanamh amhlaidh, agus go mbeidh na custaiméirí agus an lucht foirne araon ar a gcompord agus iad ag déanamh a gcuid gnó trí mheán na Gaeilge.

- Faoi mar atá leagtha amach sa chéad agus sa dara scéim, déanfaidh Comhairle Contae Mhaigh Eo cinnte go bhfuil na struchtúir chúí i bhfeidhm ionas go mbeidh seirbhís iomlán dátheangach ar fáil ag na cuntair phoiblí ar fud na Comhairle.

4.1.1 Feasacht an Phobail

D'fhoilsigh Comhairle Contae Mhaigh Eo fógra faoi Alt 15 den Acht ag cur fáilte roimh aighneachtaí ó pháirtithe leasmhara i dtaobh réiteach na dréachtscéime. Foilsíodh an fógra ar Tuairisc.ie agus seoladh ar ríomhphost chuig an liosta seachadta seachtrach acu.

Tá sé molta an t-éileamh ar sheirbhísí trí mheán na Gaeilge a mhéadú sna rannóga éagsúla trí aird an phobail a tharraingt ar infhaighteacht na seirbhísí seo.

- Beidh fógraí cuí le feiceáil ag cuntair phoiblí, oifigí fáilte srl. á gcur in iúl go bhfuil seirbhísí trí mheán na Gaeilge ar fáil.
- Cuirfear an ráiteas – “cuirimid fáilte roimh chomhfhreagras i nGaeilge” – leis an séanadh caighdeánach i gcóras ríomhphoist na Comhairle.
- Cuirfear ráiteas le foirmeacha iarratais (sa chás nach bhfuil leagan dátheangach den fhoirm foilsithe taobh istigh d’aon chlúdach amháin) ag tabhairt le fios go bhfuil an fhoirm iarratais ar fáil i nGaeilge freisin.
- Fógrófar seirbhísí éagsúla atá ar fáil trí mheán na Gaeilge ar an suíomh idirlín againn www.cocomhaigheo.ie.
- Airdeallach ar an drogall a bhíonn ar Ghaeilgeoirí uaireanta seirbhísí a lorg trí Ghaeilge toisc nach mbíonn téarmaí áirithe ar eolas acu, déanfaidh Comhairle Contae Mhaigh Eo cinnte go mbeidh an Ghaeilge a úsáidtear i bhfoilseacháin soléite agus intuigthe agus ag cloí leis an gCaighdeán Oifigiúil ó thaobh an litrithe agus na gramadaí de.

4.1.2 Feasacht na Foirne

Sa suirbhé a rinneadh le foireann Chomhairle Contae Mhaigh Eo, léirigh 69% den fhoireann a d’fhreagair gur mhaith leo an deis a bheith acu seirbhísí a sholáthar trí mheán na Gaeilge. Thug 80% den fhoireann a d’fhreagair le fios gur mhaith leo tuilleadh ranganna Gaeilge a dhéanamh. Tá súil againn go mbeidh Comhairle Contae Mhaigh Eo in ann cur le líon na seirbhísí a chuirtear ar fáil trí mheán na Gaeilge trí oiliúint agus tacaíocht chuí a chur ar fáil don fhoireann mar aon le feasacht ar fhorálacha na scéime teanga a ardú.

- Scaipfear an scéim chomhaontaithe i measc lucht bainistíochta agus fhoireann Chomhairle Contae Mhaigh Eo, agus foilseofar ar an inlíon í. Eagrófar seimineár eolais más gá.
- Déanfaidh an lucht stiúrthóireachta agus na rannóga éagsúla cinnte go bhfuil gach ball den fhoireann ar an eolas faoi riachtanais agus impleachtaí na scéime.

4.2 Teicneolaíocht Faisnéise

Baintear úsáid fhorleathan as an Idirlíon nuair a bhíonn Comhairle Contae Mhaigh Eo ag déileáil lena custaiméirí, agus tá an úsáid sin ag dul i bhfairsinge i gcónaí.

- Tá an séanadh caighdeánach ar chomhfhreagras ríomhphoist dátheangach. Cuirfear an ráiteas – “cuirimid fáilte roimh chomhfhreagras i nGaeilge” – leis an séanadh caighdeánach sa chóras ríomhphoist.
- Déanfaidh Comhairle Contae Mhaigh Eo iarracht a chinntiú go mbeidh aon bhogearra ríomhaire nua a cheannófar amach anseo oiriúnach don Ghaeilge.

- Tá na seoltaí ríomhphoist eolas@mayococo.ie agus gaeilge@mayococo.ie curtha ar an suíomh idirlín ar mhaithe le custaiméirí a spreagadh agus a éascú chun teagmháil a dhéanamh le Comhairle Contae Mhaigh Eo i nGaeilge. Cinnteofar go dtabharfar freagra go pras ar na fiosrúcháin sin díreach mar a dhéantar le fiosrúcháin trí mheán an Bhéarla.
- Tá na córais nua idirghníomhacha atá in úsáid ag an bpobal oiriúnach don Ghaeilge. Déanfar na córais atá i bhfeidhm faoi láthair a shocrú le bheith oiriúnach don Ghaeilge an chéad uair eile a dhéanfar uasghrádú ar na córais sin.

4.3 Earcú & Socrúchán

Tabharfaidh an Rannóg Acmhainní Daonna aghaidh ar cheist na Gaeilge i dtaobh cúrsaí earcaíochta, oiliúna agus bainistíochta foirne de.

- Beidh aird againn, i gcomhthéacs ár bpolasaithe earcaíochta agus inaistrithe foirne, ar oilteacht i nGaeilge (idir scríobh agus labhairt) má chabhraíonn sé chun tiomantais shonracha atá tugtha sa scéim seo a bhaint amach.
- Tógfar riachtanais agus dualgais gach rannóg maidir le seirbhís d'ardchaighdeán a chur ar fáil trí mheán na Gaeilge san áireamh nuair atá baill foirne á socrú nó á n-aistriú taobh istigh den eagraíocht.

4.4 Oiliúint & Forbairt

Tá sé mar bhunspríoc straitéiseach ag Comhairle Contae Mhaigh Eo foireann agus Comhairle thofa atá oilte, solúbtha agus spreagtha a forbairt, a thuigeann agus a fhreagraíonn don timpeallacht athraitheach ina bhfuilimid. Aithníonn an Chomhairle go bhfuil sé tábhachtach foireann dheaoilte a bheith aici chun seirbhís éifeachtach fheidhmiúil a chinntiú. Má táthar chun barr feabhais leanúnach a chur air seo, ní mór dúinn eolas, scileanna agus cumas gach ball foirne a forbairt chomh maith agus is féidir.

I bhfianaise Acht na dTeangacha Oifigiúla agus na scéime seo, déanfaidh an Rannóg Acmhainní Daonna an méid seo a leanas:

- A chinntiú go dtabharfar an spreagadh agus na deiseanna céanna do gach ball foirne agus Comhairleoir chun feabhas a chur ar a gcuid Gaeilge trí chúrsaí oiliúna agus forbartha, cúrsaí oiliúna laistigh de ghnáthuaireanta oibre san áireamh, ionas go mbeidh an tinreamh agus ábharthacht na gcúrsaí d'obair na Comhairle chomh maith agus is féidir leis a bheith.
- Ó tionscnaíodh an dara scéim againn, chuathas i muintín sheirbhísí Gaelchultúr chun an deis a thabhairt do bhaill foirne Teastas sa Ghaeilge Ghairmiúil, ag leibhéal éagsúla den Chreat Náisiúnta Cáilíochtaí, a bhaint amach ar bhonn páirtaimseartha. Go nuige seo, tá Teastas sa Ghaeilge Ghairmiúil bainte amach ag 123 bhall foirne, agus teastas bronnta orthu go léir.

- Feasacht teanga a bheith mar chuid de chúrsaí ionductaithe agus de chúrsaí oiliúna i Seirbhísí do Chustaiméirí i gcónaí, ionas go mbeidh an fhoireann:
 - in ann a thuiscint cén fáth a bhfuil polasaí um Sheirbhís trí Ghaeilge á fhorbairt ag Comhairle Contae Mhaigh Eo
 - in ann comhthéacs agus cúlra an pholasaí a thuiscint; agus
 - go hiomlán ar an eolas maidir leis an gcaoi a rachaidh an polasaí i bhfeidhm ar a gcuid oibre.

4.4.1 Acmhainní agus Tacaíocht Teanga

Leanfaidh Comhairle Contae Mhaigh Eo ag lorg agus ag tacú leis na baill foirne sin atá sásta seirbhísí trí Ghaeilge a sholáthar i rannóga cuí ar fud na Comhairle.

- Cuirfear seirbhísí aistriúcháin ar fáil do Chomhairle Contae Mhaigh Eo.
- Eolas agus acmhainní teanga a bheith ar fáil go héasca don fhoireann uile, foclóirí mar shampla.
- An chuid ‘Gaeilge’ den inlín a nuashonrú go rialta le nathanna cainte, téarmaí, litreacha samplacha, cuiridh, facs, foirmeacha srl., mar áis tacaíochta don fhoireann.
- Acmhainní ar-líne ar nós tearma.ie, logainm.ie, focloir.ie srl. a chur chun cinn i measc na foirne.
- Tá Comhairle Contae Mhaigh Eo tiomanta do thograí cultúrtha a thacaíonn agus a spreagann úsáid na Gaeilge a chur chun cinn. Féachfar ar dheiseanna chun an Ghaeilge a fhorbairt trí imeachtaí sóisialta neamhfhoirmeálta, agus ar fhéidearthachtaí chun imeachtaí den chineál sin a reáchtáil i gcomhar le comhlachtaí poiblí nó eagraíochtaí eile stáit atá ag feidhmiú i gContae Mhaigh Eo.
- An fhoireann a choinneáil ar an eolas faoi raon na n-imeachtaí Gaeilge agus cultúrtha a bhíonn ar siúl i gContae Mhaigh Eo.

4.5 An Ghaeltacht

- Tá na Gaeltachtaí in Acaill, Iorras agus Tuar Mhic Éadaigh laistigh de limistéar feidhme Chomhairle Contae Mhaigh Eo. Aithníonn an Chomhairle go bhfuil riachtanais faoi leith ag na Gaeltachtaí mar lárionaid dár n-oidhreacht teangeolaíochta agus cultúrtha.
- Tuigeann Comhairle Contae Mhaigh Eo na dúshláin mhóra atá ann d’inmharthanacht na Gaeilge mar theanga phobail i nGaeltachtaí Mhaigh Eo, agus táthar tiomanta don Ghaeltacht a chaomhnú agus a fhorbairt agus beidh sé seo ina thosaíocht i gcónaí.
- De réir Alt 13(e) d’Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, tá Comhairle Contae Mhaigh Eo tiomanta don Ghaeilge a bheith mar theanga oibre gach oifige de chuid na Comhairle atá lonnaithe sa Ghaeltacht faoin mbliain 2025.
- Reáchtálfar cruinnithe poiblí sa Ghaeltacht trí Ghaeilge le tacaíocht chuí dóibh siúd nach labhraíonn Gaeilge.
- Beidh eolas atá dírithe ar phobal na Gaeltachta ar fáil i nGaeilge amháin nó i mBéarla agus i nGaeilge mar is cuí. Áirítear leis seo bróisiúir, bileoga eolais, foirmeacha

iarratais, preaseisiúintí, cáipéisí polasaí, agus suíomh idirlín, sa chás go bhfuil siad faoi smacht na Comhairle.

- Baineann an Chomhairle úsáid as an Ordú Logainmneacha (Ceantair Ghaeltachta) 2004 chun críocha oifigiúla.

4.6 Gaelscoileanna & Eagraíochtaí Eile Gaeilge agus Gaeltachta

Aithníonn Comhairle Contae Mhaigh Eo agus glacann sí leis na tosaíochtaí teangeolaíochta faoi leith atá ag na 6 naíonra, 23 bhunscoil agus 3 mheánscoil atá suite i nGaeltachtaí Mhaigh Eo, ag na 4 Ghaelscoil agus 6 naíonra lonnaithe lasmuigh de na Gaeltachtaí, chomh maith le heagraíochtaí, gnólachtaí agus grúpaí Gaeilge agus Gaeltachta eile atá ag feidhmiú sa chontae agus go náisiúnta.

Tabharfar tosaíocht do sholáthar seirbhísí trí Ghaeilge do na heagrais agus na grúpaí áirithe seo le linn shaolré na scéime seo.

- Beidh aon chomhfhreagras a thosaítear le scoileanna Gaeilge, le Gaelscoileanna agus le heagraíochtaí nó grúpaí eile Gaeilge i nGaeilge amháin nó go dátheangach agus tugadh tosaíocht do sholáthar seirbhísí Gaeilge do na hinstiúidí agus na heagrais seo le linn shaolré na chéad scéime agus leanfar leis an bpolasaí seo.
- Tá ábhair le haghaidh scéimeanna áirithe ar nós an *Oifigeach Sóisearach Sábháilteachta Bóthair* agus *Scéim na Scoileanna Glasa*, a riarann Comhairle Contae Mhaigh Eo, ar fáil go dátheangach anois.

Cuid 5

Monatóireacht, Athbhreithniú & Poiblíocht ar an Scéim Chomhaontaithe

5.1 Monatóireacht & Athbhreithniú

Coimeádfaidh Bainisteoirí Sinsearach Chomhairle Contae Mhaigh Eo gníomhú éifeachtach na scéime seo faoi athbhreithniú.

- Is iad na bainisteoirí líne i ngach ceann de na rannóga a dhéanfaidh gnáthmhonatóireacht ar an scéim seo mar is iadsan, le tacaíocht ón Oifig Gaeilge, atá freagrach as cur i bhfeidhm na scéime laistigh dá réimsí féin agus tuairisceoidh siad ar bhonn rialta chuig an Stiúrthóir Seirbhísí ábhartha.
- Beidh sonraí faoi dhul chun cinn foilsithe i dTuarascáil Bhliantúil Chomhairle Contae Mhaigh Eo.
- Tá sé i gceist againn cuntas a choinneáil ar shonraí agus líon na n-iarratas ar sheirbhísí trí mheán na Gaeilge a gheofar le linn shaolré na scéime seo. Cuideoidh sé seo lenár n-iarrachtaí chun barr feabhais a chur ar sholáthar ár gcuid seirbhísí trí Ghaeilge.

5.2 Poiblíocht ar an Scéim Chomhaontaithe

Déanfar poiblíocht ar shonraí na scéime seo ar bhealaí éagsúla, na bealaí seo a leanas ina measc:

- Seoladh oifigiúil na scéime;
- An scéim a fhoilsiú ar shuíomh idirlín Chomhairle Contae Mhaigh Eo;
- Seolfar cóip den scéim seo chuig Oifig an Choimisinéara Teanga.

Is é an leagan Gaeilge leagan oifigiúil na scéime